

Årsrapport 2022

Mobbeombudet

Vestfold og Telemark
FYLKESKOMMUNE

Fra Mobbeombudet

I denne årsmeldingen vil mobbeombudet redegjøre for aktiviteten i året 2022 og ombudets arbeid i 2023.

Mobbeombudet skal bidra til å sikre at alle barnehagebarn og skoleelever har et trygt og godt miljø i sin barnehage og på sin skole.

Gjennom arbeidet får mobbeombudet et nært innblikk i deler av utfordringsbildet i Vestfold og Telemark. Det er et ønske gjennom denne årsrapporten å viderebringe dette blikket. Vi møter mange av fylkets utsatte barn og unge og har som oppgave å være deres stemme slik at de blir hørt.

I årets rapport har vi ønsket å si noe om de mest alvorlige miljøutfordringene ute på skolene. I antall er ikke disse sakene den største gruppen, men omfanget av dem og bredden av konsekvenser for elevene involvert, gjør likevel disse til en alvorlig utfordring i å sikre at alle elever har det trygt og godt.

Det er ikke tvil om at det er en viktig og krevende oppgave vi er satt til. Vi er i kontakt med mange sårbare barn, elever og familier. Å kunne gi disse hjelp og støtte i en krevende situasjon har stor betydning. Vi ser av antall avsluttede saker at mobbeombudets arbeid har positiv effekt for de som trenger oss. Årsmeldingen vil gi et innblikk i hvordan oppdraget har vært forvaltet i 2022.

Vestfold og Telemark fylkeskommune, 01.03.23

Innhold

1 Innledning

2 Forebyggende arbeid

3 Barnekonvensjonen

4 Prioriteringer og henvendelser

5 Alvorlige miljøutfordringer

6 Ombudsrollen 2023

Innledning

Mobbeombudets målgruppe er barn i barnehage og elever i grunnskole, samt deres foresatte. Gjennom barnehagelovens kapittel 8 og opplæringslovens kapittel 9a gis barnet en lovfestet rett til et trygt og godt miljø i sin barnehage og på sin skole. Denne retten bygger på subjektivitetsprinsippet, og det er barnets subjektive opplevelse av egen situasjon som avgjør om det brytes mot disse rettighetene.

Mobbeombudet jobber ut mot alle fylkets kommuner. Det er mange aktører som er medansvarlig for å sikre disse rettighetene. Ovenfor aktørene har mobbeombudet en rådgivende og veiledende rolle. Vi arbeider derfor aktivt for å bygge opp gode samarbeidsrelasjoner med bl.a barnehager, skoler, kommuner, PPT, barnevern, forebyggende helsetjenester og andre. Mobbeombudets rolle er å gi faglig støtte til de lokale nettverkene slik at de i størst mulig grad er i stand til å forebygge og ivareta utfordringer med barnehage- og skolemiljø innenfor sine lokale ressurser.

Ordningen med fylkesvise mobbeombud ble initiert som en nasjonal prøveordning høsten 2018 og videreføres i sin nåværende form ut 2024. Det er forventet at man etter denne perioden vil komme med et forslag til hvordan ordningen skal utformes permanent.

Denne rapporten omtaler mobbeombudets arbeid gjennom 2022. Den vil også peke på noen anbefalinger til kommunene rundt ulike områder som bør ses på for styrke arbeidet med å ivareta barn og elevs barnehage- og skolemiljø.

Formålet

Formålet til Mobbeombudet er å bidra til at alle barnehagebarn og grunnskoleelever har det trygt og godt i sin barnehage og på sin skole og gi hjelp og støtte til barn og foreldre når barnet opplever utfordringer i sitt miljø. Mobbeombudet har et særlig ansvar for å sikre at barnets rett til å bli hørt ivaretas og at barnets beste legges til grunn for de valgene som gjøres på vegne av barnet.

Bærekraftsmål

Arbeidet skal også bygge på to av bærekraftsmålene til FN.

Bærekraftsmål 3: God helse og livskvalitet

God helse er en grunnleggende forutsetning for menneskers mulighet til å nå sitt fulle potensiale og for å bidra til utvikling i samfunnet.

Bærekraftsmål 4: God utdanning

Inkluderende opplæring av god kvalitet. Det handler ikke bare om retten til skolegang, men også at en får gode lærere og kvalitet i undervisningen hele veien fra barneskolen til universitet.

Oppgaver:

Mobbeombudet skal jobbe aktivt for å gjøre ombudsordningen kjent.

Mobbeombudet skal besvare henvendelser og gi hjelp og veiledning til barn, elever og foresatte der barnehage- eller skolemiljø oppleves utfordrende. Mobbeombudet skal tale barnas og elevenes sak og sikre deres rett til å bli hørt.

Mobbeombudet arbeider for at barn og elevers rett til et trygt og godt miljø ivaretas og gir skoler, barnehager og kommuner faglig støtte og veiledning for å oppnå dette slik at barnets beste ivaretas.

Mobbeombudet arbeider forebyggende gjennom informasjonsspredning til barn, elever og foresatte og gjennom kompetansehevende tiltak i samarbeid med barnehager, skoler og kommuner.

Mobbeombudet skal bidra til å aktivere det tverrfaglige nivået lokalt og gi faglig støtte slik at barnehagen, skolen og kommunen selv kan ivareta barnets behov.

Forebyggende arbeid

Mobbeombudet arbeider aktivt for å spre kunnskap om barns og elevers rett til trygge og gode miljøer i sin barnehage og på sin skole. Dette gjøres blant annet gjennom deltagelse på et betydelig antall foreldremøter, elevøkter ute på skolene, bruk av sosiale medier og deltagelse i den offentlige debatten gjennom uttalelser til medier. Dette bidrar også til økt synlighet og tilgjengelighet av ombudsrollen for de som har behov for hjelp og støtte. Vi ser at der mobbeombudet gjør seg aktivt synlig kommer også henvendelsene.

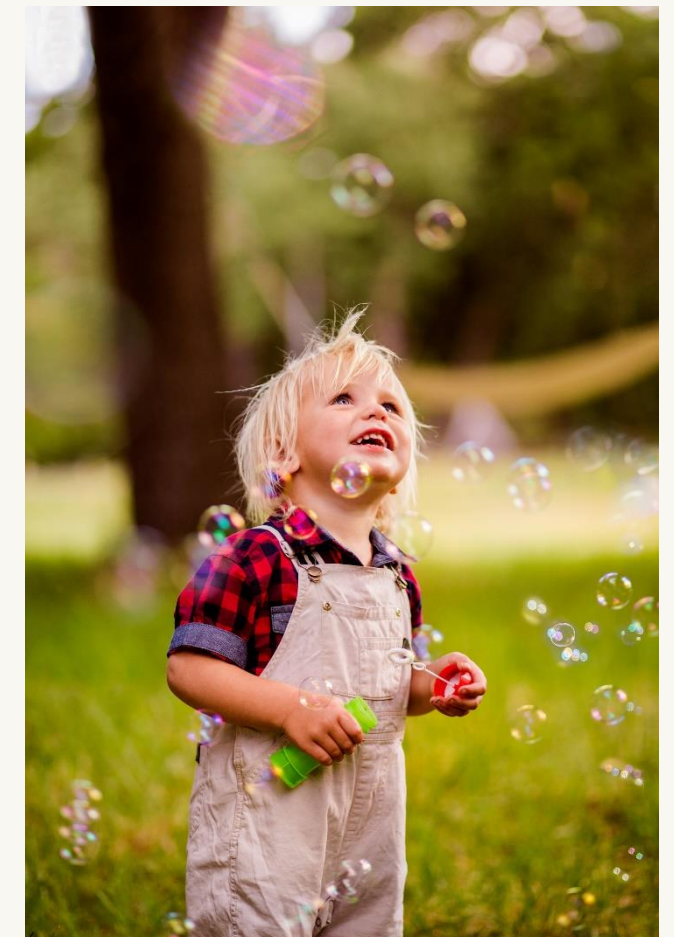
God kompetanse og forståelse for den ansattes plikter og ansvar i personalet har avgjørende betydning for hvor godt skoler og barnehager evner å ivareta sine miljøer. Mobbeombudet ser at særlig anerkjennelse av subjektivitetsprinsippet har positiv effekt. Derfor prioriteres deltagelse på personalmøter, fagøkter og veiledning i kommuner, skoler og barnehager.

En stor del av mobbeombudets arbeid dreier seg om støtte, råd og veiledning i saker knyttet til enkeltbarn/elever og barne-/elevgrupper. Vi etterstreber at hver sak også settes i sammenheng med systemlæring, slik at skolen, barnehagen eller kommunen videreutvikler sin praksis.

I tilknytning til skoler og barnehager er det flere kommunale aktører som er medansvarlig for å sikre ivaretagelsen av barns og elevers rettigheter gjennom utdanningsløpet. Mobbeombudet arbeider for at trygg og god oppvekst skal være et helhetlig kommunalt ansvar der en sikrer godt samarbeid og felles innsats for å nå dette målet. Kommunene i Vestfold og Telemark er ulikt organisert. Dette løfter vi frem under temaet «alvorlige miljøutfordringer» i denne rapporten.

Subjektivitetsprinsippet: Det er barnets subjektive opplevelse av eget miljø som avgjør om det brytes mot barnets rett til å ha det trygt og godt. Barnet har rett til å selv å definere sin egen situasjon.

-Mobbeombudet ser at de skolene og de barnehagene som anerkjenner subjektivitetsprinsippet og lar dette gjennomsyre sitt arbeid i å forebygge, avdekke og følge opp i større grad lykkes med å oppfylle barnets rett til et trygt og godt miljø.

«Tusen takk for ditt bidrag på planleggingsdagen. Det var tankevekkende og ga oss både et betydelig faglig påfyll og gode refleksjoner om voksenrollen og egen praksis. Dette kommer elevene til gode! »

Fra skoleleder etter personaløkt på barneskole

Barnets rett til å bli hørt

FNs barnekonvensjon slår fast at barn har rett til å bli hørt, til deltakelse og innflytelse på egen situasjon. (Forente nasjoner, 1989, artikkel 12).

Mobbeombudet ser at i saker der barn og elever opplever utfordringer i sitt barnehage- eller skolemiljø vil det være helt nødvendig at barnet opplever seg sett, hørt og tatt på alvor. Tydelig støtte der voksne på skolen eller i barnehagen tar ansvar for barnets situasjon har stor betydning for positiv utvikling av saken og kompensering for negative konsekvenser for barnet.

Mobbeombudet ønsker å påpeke at barnet har rett til å bli hørt, men ikke plikt til å uttale seg. Det er de voksnes ansvar å gi barnet forutsetninger til å føle det trygt å fortelle gjennom trygge relasjoner og en setting tilpasset barnet. Det er også viktig å være bevisst på at språk er mer enn ord, og at det er mange måter å høre et barn på. Det er åpenbart at den voksnes oppgave er å søke barnets frie stemme. Det betyr også at barnets nærpå personer, som foresatte og andre skal høres på vegne av barnet.

Det å bli hørt betyr ikke at man nødvendigvis skal ha siste ordet. Mobbeombudet erfarer at dersom barn blir hørt på en slik måte at de opplever å bli ansvarlig for å finne løsning på situasjonen, vil det kunne skape større utrygghet. Å høre et barn betyr at barnets selv skal kjenne at dets fortelling, opplevelser, ønsker og behov har betydning for de valgene som gjøres og for hvordan barnet ivaretas. Uten at de voksnes ansvar overføres til barnet.

Barnekonvensjonen artikkel 12 nr. 1 – Barnets rett til å bli hørt:

«Partene skal garantere et barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, retten til fritt å gi uttrykk for disse synspunkter i alle forhold som vedrører barnet, og tillegge barnets synspunkter behorlig vekt i samsvar med dets alder og modenhet.»

Barnets beste

FNs barnekonvensjon slår fast at det skal gjøres en vurdering av hva som er til barnets beste før det tar avgjørelser som vil påvirke barnet (Forente nasjoner, 1989, artikkel 3).

Dersom barnets beste skal ivaretas må en derfor alltid stille seg spørsmålet «De valgene vi tar nå; Ivaretar de barnets rettigheter her og nå - og i fremtiden?» I denne sammenhengen er retten til beskyttelse, god helse, utdanning og optimal utvikling særlig viktige.

I en overvekt av henvendelsene som kommer fra skole og barnehage står en i utfordringer der ett barns situasjon kommer i direkte konflikt med et eller flere andre barns rett til et trygt og godt miljø.

Med utgangspunkt i henvendelsene som kommer blir det tydelig at skoler, barnehager og kommuner ønsker mer kunnskap og veiledning om hvordan man vurderer barns beste, hvordan barns beste vektas opp mot hverandre når det er motstridende behov og hvordan dette dokumenteres på en måte som også ivaretar personvern.

På bakgrunn av henvendelsene har mobbeombudet utarbeidet fagøktar der koblingen mellom Barnekonvensjonen, subjektivitetsprinsippet og lovverket (Opplæringsloven kapittel 9A og Barnehageloven kapittel 8) belyses som forutsetning for å lykkes i arbeidet. Disse fagøktene er mye etterspurt både på kommunalt initiativ til ledergrupper og på virksomhetsnivå til personalgrupper.

Barnekonvensjonen artikkel 3 nr. 1 – Barnets beste:

«I alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domsstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn»

ÅRSRAPPORT Mobbeombudet

Prioritering av arbeidet

Mobbeombudets oppgaver er definert gjennom vårt mandat. Gjennom ombudsordningens fire første år i Vestfold og Telemark ser vi at det er hensiktsmessig å holde en god balanse mellom tre hovedområder for å innfri mandatets oppgaver.

- Drive systemrettet arbeid for å bidra til ansvarliggjøring og nødvendig kompetanse i kommunene. Det prioriteres å sikre skole- og barnehageeiers involvering slik at de tar ansvar for å bygge forsvarlige systemer og kompetanse i sine kommuner.
- Tilstedeværelse i praksisfeltet for å sikre innsikt i utfordringsbildet i Vestfold og Telemark, troverdighet i systemarbeidet og relasjon til det kommunale nivået.
- Tilgjengelighet for primærgruppen (barn, elever og foresatte) for å kunne innfri oppdraget om å gi hjelp og støtte som deres ombud.

Vi har en betydelig tilstedeværelse i praksisfeltet både gjennom arbeidet i enkeltsaker, når vi holder foreldremøter og elevøkter og når vi arbeider på systemnivå med fagøkter for kommuner og personalgrupper.

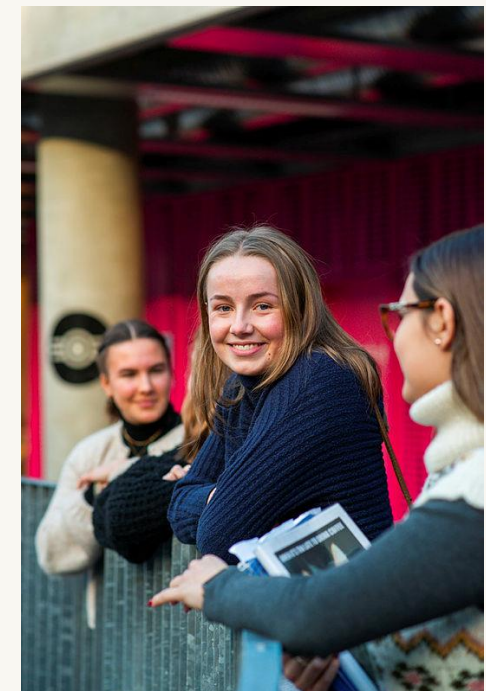
Denne tilstedeværelser bidrar på den ene siden til et godt omdømme og en faglig troverdighet som fører til at skoler, barnehager og kommuner i økende grad bruker oss som faglige støttespillere. Vi har en rådgivende og veiledende funksjon er dermed avhengig av dette dersom vårt arbeid skal få innvirkning.

På den andre siden bidrar tilstedeværelsen til synlighet og troverdighet ovenfor de vi skal være ombud for, slik at de som har behov for hjelp tar kontakt. Vi ser det som særlig viktig dersom de eldste elevene og deres foresatte skal henvende seg. Her er redselen for gjengjeldelse fra medelever eller skole ofte en faktor som forhindrer at ungdommen ønsker at noen griper inn.

Arbeidet med å oppsøke kommunene der det ikke kom henvendelser i 2021 ble påbegynt i andre halvdel av 2022. Vi ser også her at når ombudsrollen blir kjent blir den også brukt. Dette arbeidet videreføres med ambisjon om et godt og systematisk samarbeid med disse kommunene innen utgangen av 2023.

Elevundersøkelsen 2022 viser en økning i antall elever som opplever å bli mobbet på alle trinn.

Mobbeombudets viktigste oppgave er å bidra til at elever i grunnskolen og barn i barnehagen skal ha det trygt og godt og å gi hjelp og støtte til de som ikke har det. Det vil være hovedprioriteringen også i 2023.

Henverdelsler

Fortsatt representerer henvendelsene om barneskoleelever den absolutt største andelen hos mobbeombudet. Av totalt 46 henvendelsene som dreier seg om barneskoleelever er kun 8 av disse elevene 9 år eller yngre. Det er altså en stor overvekt av henvendelser om elever på mellomtrinnet.

I henvendelsene om barneskoleelever er det en klar overvekt av henvendelser som dreier seg om elever med reguleringsvansker. Skolen strever med å håndtere disse utfordringene og gi tilstrekkelig hjelp, slik at det skaper utfordringer for medelever. I disse sakene kommer ofte et barns beste i konflikt med andre barns beste.

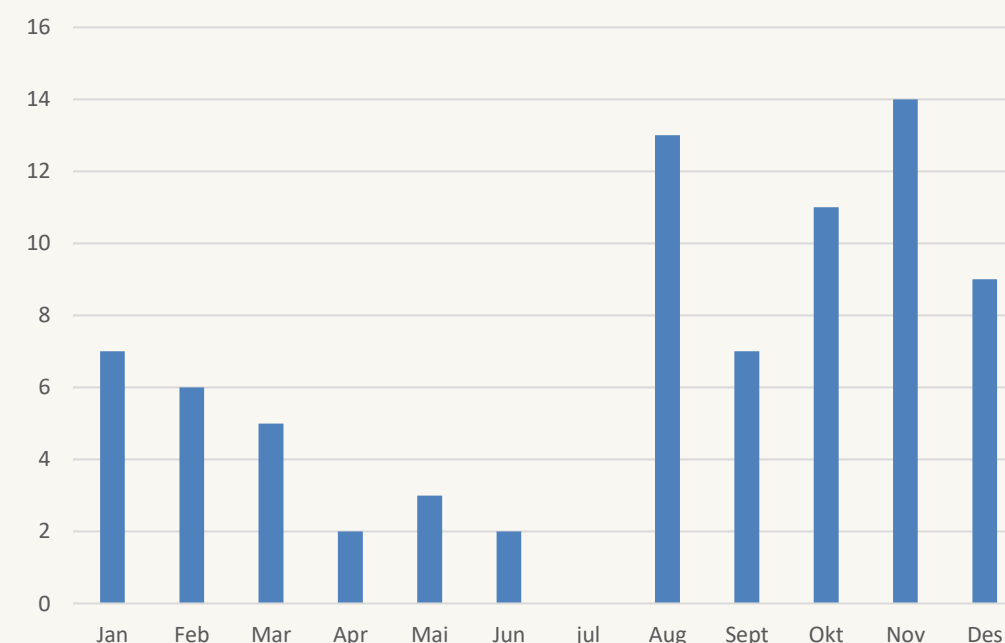
I 2022 har ombudet også fått et økende antall henvendelser fra foresatte til barn og ungdommer som strever på en slik måte at de skaper utrygge miljøer for andre, samtidig som de selv kjenner på en stor fortvilelse og utenforskap. Fra forskning vet vi at denne gruppen er den absolutt mest utsatte mtp negative konsekvenser i et livsløpsperspektiv.

Flere av henvendelsene som kommer om ungdomsskoleelever dreier seg om elevmiljøer der de voksne ikke lenger har kontroll over en liten andel av sine elever. Dette er ingen stor gruppe, men omfanget av konsekvenser de representerer i skolemiljøet er betydelig.

Mobbeombudet ser med dobbel bekymring på dette. Det representerer en stor andel av miljøutfordringene ved enkelte skoler, samtidig som disse elevene er og blir svært sårbare.

Bemannings situasjonen har i 2022 vært krevende da det fra 01.01.22 til 01.08.22 kun var et ombud i påvente av ny ansettelse. Det la en begrensning på kapasitet til oppfølging av saker og til å være synlig og tilgjengelig ute i kommunene. Dette ses tydelig på statistikk over nye henvendelser. Som tidligere poengtert er det tett sammenheng mellom ombudets synlighet og tilgjengelighet og antall henvendelser som kommer. Det ser også ut at den negative effekten av redusert kapasitet er økende med tid. Det bekrefter nok en gang at det er viktig å prioritere og holde ordningen kjent, slik at de som har behov for ombudets hjelp får vite om tjenesten

Nye henvendelser 2022 (tot 79)

Henvendelser

Fortsatt representerer henvendelsene om barneskoleelever den absolutt største andelen hos mobbeombudet. Av totalt 46 henvendelsene som dreier seg om barneskoleelever er kun 8 av disse elevene 9 år eller yngre. Det er altså en stor overvekt av henvendelser om elever på mellomtrinnet.

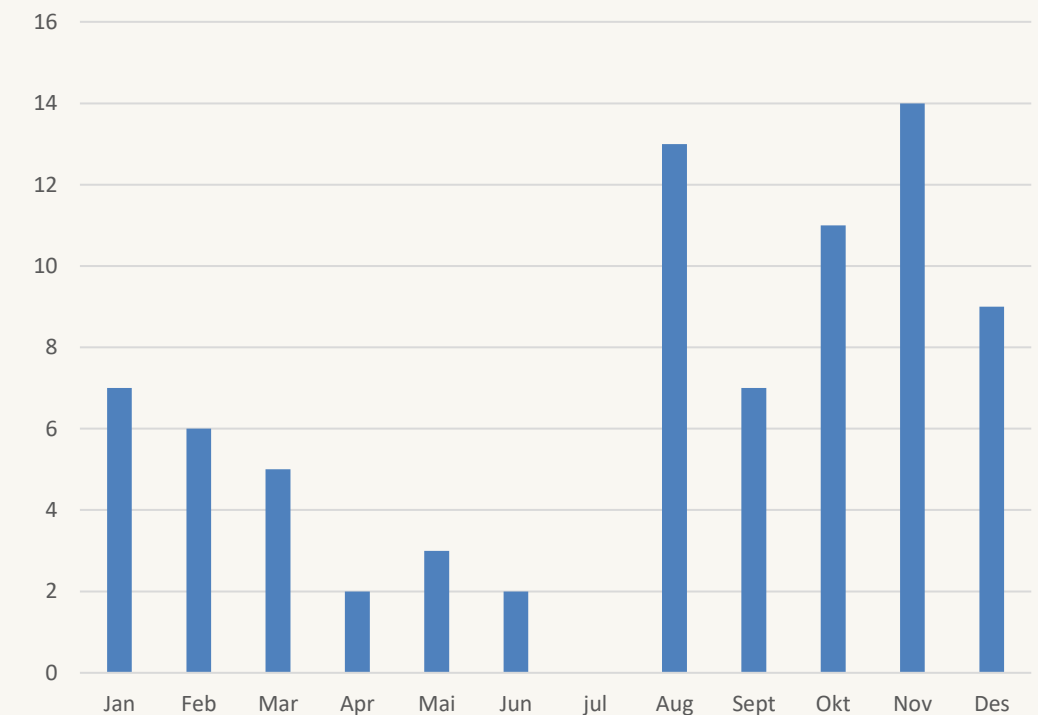
I henvendelsene om barneskoleelever er det en klar overvekt av henvendelser som dreier seg om elever med reguleringsvansker. Skolen strever med å håndtere disse utfordringene og gi tilstrekkelig hjelp, slik at det skaper utfordringer for medelever. I disse sakene kommer ofte et barns beste i konflikt med andre barns beste.

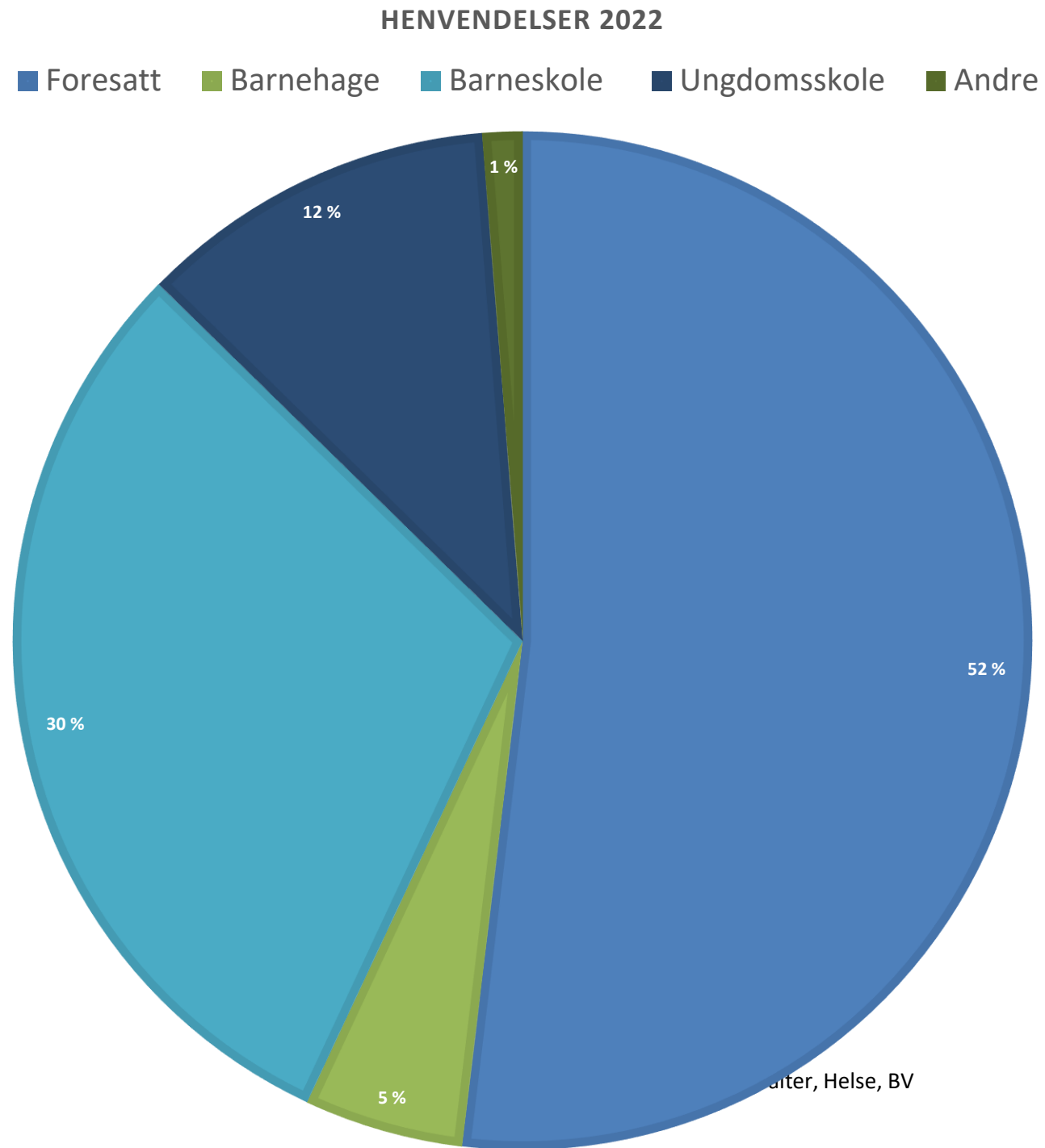
I 2022 har ombudet også fått et økende antall henvendelser fra foresatte til barn og ungdommer som strever på en slik måte at de skaper utrygge miljøer for andre, samtidig som de selv kjenner på en stor fortvilelse og utenforskap. Fra forskning vet vi at denne gruppen er den absolutt mest utsatte mtp negative konsekvenser i et livsløpsperspektiv.

Flere av henvendelsene som kommer om ungdomsskoleelever dreier seg om elevmiljøer der de voksne ikke lenger har kontroll over en liten andel av sine elever. Dette er ingen stor gruppe, men omfanget av konsekvenser de representerer i skolemiljøet er betydelig.

Mobbeombudet ser med dobbel bekymring på dette. Det representerer en stor andel av miljøutfordringene ved enkelte skoler, samtidig som disse elevene er og blir svært sårbare.

Nye henvendelser 2022 (tot 79)

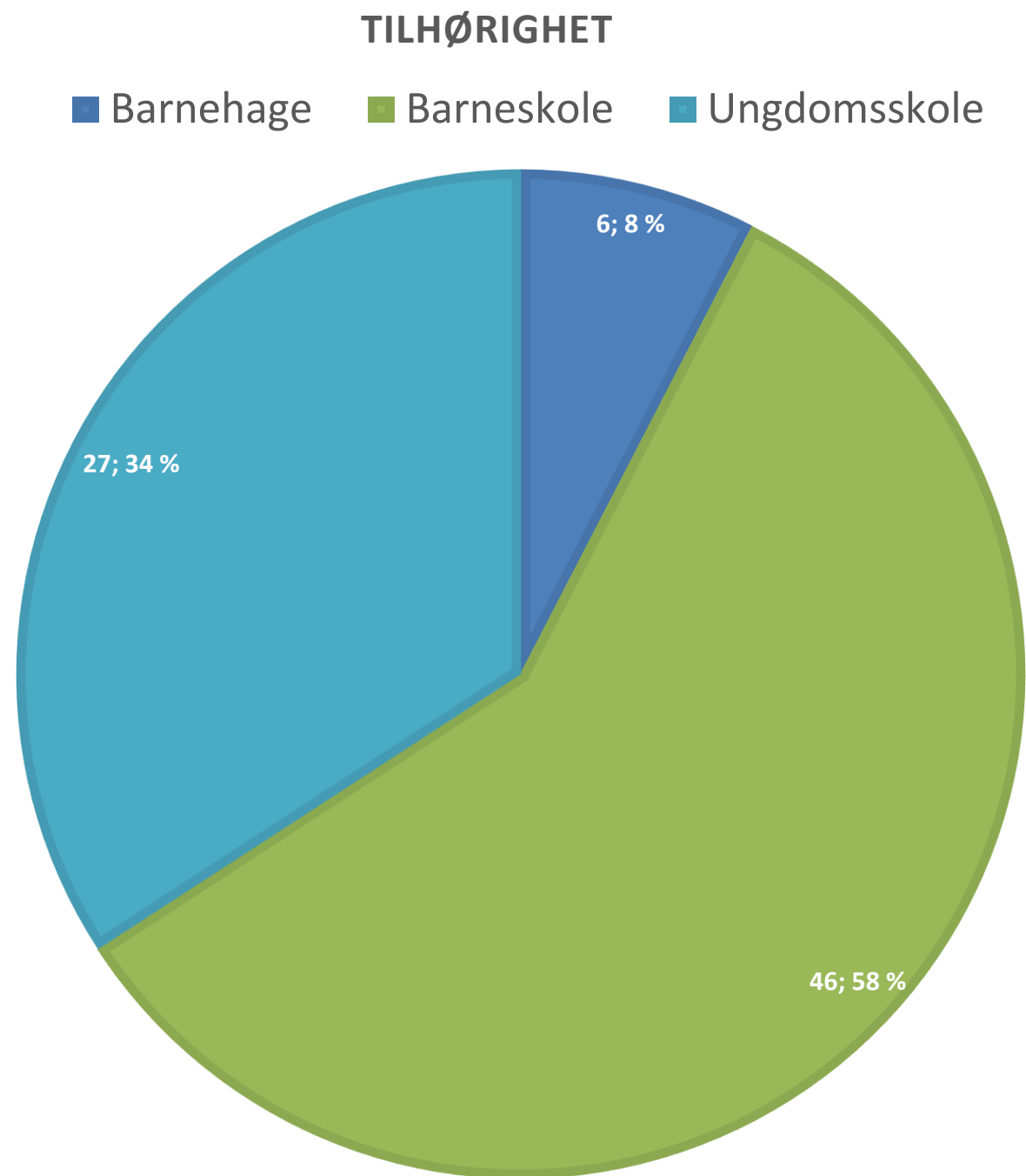

Modell 1: Hvem henvender seg til ombudet?

I 2021 så vi en nedgang i henvendelsene som kom fra skoler. Vi pekte på at en mulig årsak var at skolene var hardt presset grunnet pandemien og hadde mindre kapasitet til å ta tak i miljøutfordringer.

I år ser vi at trenden fra foregående år gjentar seg og vi er igjen tilbake til tilnærmet lik andel henvendelser fra private (foresatte) og skoler/barnehager/kommuner.

Vi ser også at en større andel av skolehenvendelsene kommer fra ungdomsskolene med en økning på 4 %.

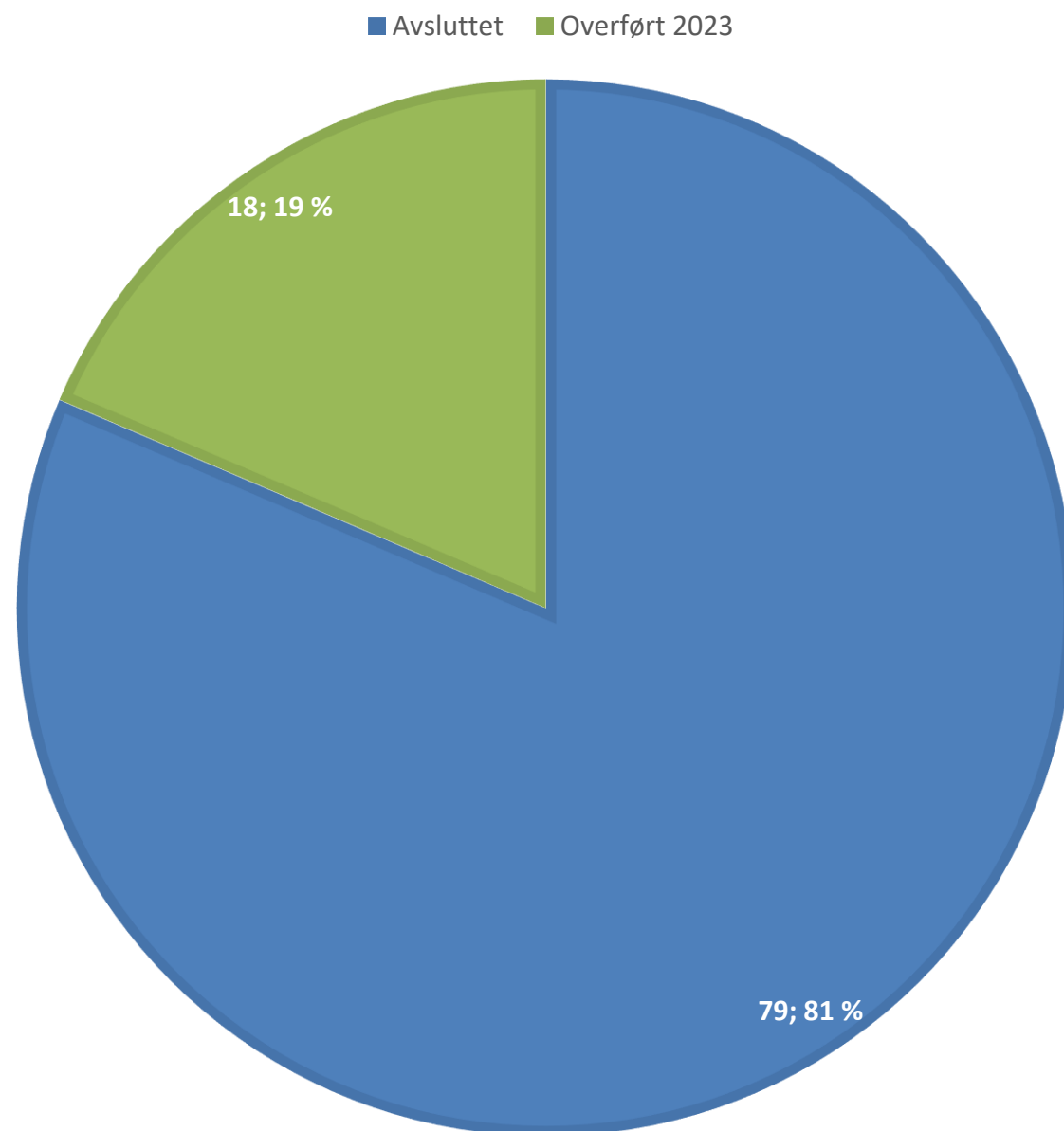
Modell 2: Hvor hører henvendelsen til?

Det er stabil overvekt av henvendelser som gjelder elever i barneskolen, og som tidligere nevnt gjelder dette i all hovedsak elever på mellomtrinnet.

Henvendelsene som kommer om ungdomsskoleelever dreier seg ofte om tunge og komplekse situasjoner som har vedvart siden barneskolen. Å bidra til å løse disse sakene på barneskolen og å sikre kontinuitet i overgang til ungdomsskolen er en viktig prioritering.

Barnehager henvender seg sjelden om konkrete saker, men ligger stabilt høyt på henvendelser med ønske om forebyggende tiltak gjennom kompetanseheving eller deltagelse på foreldremøter. Disse henvendelsene er ikke synlig i denne statistikken.

AVSLUTTEDE SAKER 2022 AV TOTALT 96

Modell 3: Avsluttede saker 2022

Totalt arbeidet mobbeombudet med 96 individ og gruppesaker i 2022. 13 av disse var overført fra 2021.

Av henvendelsene ser vi at vi kontaktes når saker har fått pågå over tid, er komplekse og det har vært forsøkt en rekke tiltak uten at man har lyktes i å endre situasjonen for barnet. Ofte er samarbeidsklimaet mellom barnehage/skole og hjemmet konfliktfylt.

Det er en liten økning i antall saker overført til 2023. Vi ser to hovedårsaker.

Bemanningssituasjonen hos ombudet gjorde at hovedvekt av nye henvendelser kom i siste halvår, og det har vært en økning av tyngre saker med lang historikk (ungdomsskole). Likevel ser vi at 78,8% av sakene er avsluttet i løpet av 2022. Det er en prosentandel mobbeombudet er stolt av!

Mobbeombudet trekker seg ut av saken når et eller begge av følgende kriterier er oppfylt:

- Saken har stabil og positiv utvikling.
- Det lokale systemet er aktivert og tilstrekkelig robust og tillit mellom barnehage/skole og hjemmet er gjenopprettet slik at det lokale systemet kan ivareta saken videre.

Alvorlige miljøutfordringer

Så lenge mobbeombudsordningen har vært aktiv har vi hatt henvendelser om svært alvorlige skolemiljøutfordringer. Vi ser med bekymring på en økende råskap i enkelte elevmiljøer som kjennetegnes av få elever som bryter så markant med adferdsnormene at de voksne rundt ikke klarer å håndtere disse. Dette gjelder et fåtall elever der de voksne har mistet kontroll og hvor dette skaper enorm utrygghet hos både medelever og voksne.

Vi ser elevmiljøer der frykttkultur sørger for at noen elever tar kontroll over et helt skole- og nærmiljø. Vi ser elever som vegrer seg for å delta aktivt i undervisning, der det er utrygt å snakke høyt i timen. Vi ser miljøer der du risikerer offentlig uthenging, å bli frastjålet verdigjenstander, å bli utsatt for vold og sjikane og der ingen tør å si fra at de har det vondt av frykt for represalier. Denne problematikken ulmer på barneskolen og slår ut i full brann på ungdomsskolen.

Dette er ikke normalen, men alvorligheten gjør at ombudet ønsker å løfte dette frem. Vi erfarer at disse utfordringene varierer fra årskull til årskull og at de flytter seg periodevis og geografisk. Samtidig er de kontinuerlig til stede i fylket.

Mobbeombudet får også henvendelser fra disse elevens foresatte. De beskriver ofte en skolegang med problematiske voksenrelasjoner, manglende tilrettelegging og mestring hvor eleven til sist gir opp tanken om at voksne kan eller vil hjelpe. Disse elevene opplever heller ikke tilhørighet eller får den skolegangen de har krav på.

Kommunenes arbeid med å forebygge og håndtere alvorlige miljøutfordringer

Mobbeombudet erfarer at det er ulik organisering av både forebyggende arbeid og bistand i komplekse saker i kommunene. Det er også ulikheter i hvor systematisk og helhetlig kommunene jobber.

Noen kommuner har dedikerte ressursteam, der både foreldre og skoler/barnehager kan henvende seg når ting blir krevende. I andre kommuner er ansvaret for å bistå skoler og barnehager lagt til PPT, der foreldrenes tilgang kan forutsette at skolen/barnehagen ber om hjelp. I alle kommuner kan foresatte ta direkte kontakt med skoleeier, men dette er ulikt kommunisert og ombudet erfarer at for en del foresatte kan terskelen være høy. Ofte må saken ha gått alt for langt før foresatte gjør dette. Det samme gjelder klageadgang til Statsforvalter for skole og barnehagemyndighet for barnehage. Det er også svært ulikt i kommunene hvor lett det er å finne frem til hvem som kan hjelpe.

Ombudet ser at tilgang på faglig støtte og veiledning i de mest komplekse sakene er like viktig for skoler/barnehager som for foresatte. Det er stor fortvilelse hos begge parter når barn og ungdom står i vedvarende, belastende og vonde miljøutfordringer.

Mobbeombudets bekymring er at tilgangen på hjelp og støtte blir for tilfeldig når loven krever at alle barn skal ha det trygt og godt i sin barnehage og på sin skole. Derfor ønsker mobbeombudet å gi noen anbefalinger til kommunene som både dreier seg om prioritering og systematisering av støttefunksjonene og om synliggjøring av disse.

Mobbeombudets anbefaling til kommunene:

- **Ha dedikerte ressurs- og ansvarspersoner som er tydelig kommunisert ut til innbyggere, skoler og barnehager**
- **Sikre overordnet ansvar hos sentrale funksjoner i kommunen**
- **Bygg intern kompetanse og arbeid helhetlig**
- **Systematiser kunnskapsgrunnlaget og arbeid aktivt for å ha oppdatert kunnskap om hva som utfordrer barn og unge i kommunen. Involver de det gjelder!**
- **Aktiver det kollektive samfunnsansvaret med å sikre alle barn og unge en god og trygg oppvekst**
- **Prioriter forebygging, men ha også beredskap og kapasitet for når ting går galt**
- **Gjennomgå kommunens kapasitet og kompetanse for å sikre at elever som utfordrer får god og riktig hjelp tidlig nok**
- **Etabler strategier for tverrfaglig samarbeid og et tiltaksrepertoar for å håndtere de virkelig krevende miljø- og individsakene**

Tre gode eksempler:

Tønsberg kommunes «Beredskapsteam mot mobbing»

Teamet ledes av Geir Pettersen (Kompetanse- og utviklingscenter for oppvekst og læring). Sammen med seg har han seks ressurspersoner, tre for skole og tre for barnehage. Teamet er tverrfaglig sammensatt og kan bistå både foresatte og skoler/barnehager i konkrete utfordringer. Ved henvendelser bistår 2-3 av teamets medlemmer, ut i fra behov, kompetanse og kapasitet. Teamets medlemmer har en liten del av sine stillinger knyttet til Beredskapsteamet. Alle er ansatt i ulike støttefunksjoner i kommunen og kjenner den godt.

Vinje kommune "Inkluderende læringsmiljøteam 2022-2026"

Dette prosjektet ledes av Anders Sandvik assisterende rådmann og Grethe Seim koordinator Læringsmiljøteamet.

Teamet består av representanter fra barnehage, skolefritidsordning, grunnskole og skolehelsetjenesten og en representant fra Vest-Telemark videregående skole.

Vinje oppvekst jobber systematisk mot å gi alle barn et trygt og godt barnehage- og skolemiljø. Læringsmiljøteamet jobber tverrfaglig, og samarbeider med flere aktører, blant annet Læringsmiljøsenderet i Stavanger. Prosjektet inkluderende læringsmiljøteam har fokus på tett samarbeid, økt felleskompetanse og kjennskap til hverandres hverdag, som blir til barnets beste.

Færder kommunes systematiske arbeid for å kartlegge utfordringsbildet og risiko for sine barn/unge og å kommunisere det kollektive samfunnsansvaret

De siste årene har det vært gjennomført to HKHer (Hurtig kartlegging og handling) som har resultert i to rapporter og påfølgende tiltak. «*Beefing, voldsbruk og avtalte slåsskamper blant unge i Færder*» 2020 og «*Sammen om innenforskap – Hvordan bør vi som lokalsamfunn jobbe sammen for å forebygging og tidlig innsats, for å forebygge hatefulle ytringer, radikalisering og voldelig ekstremisme blant unge*» 2022. I begge tilfeller har det vært satt ned en tverrfaglig prosjektgruppe ledet av Anette Malme (prosjektleder/SLT-koordinator). Spesielt innbyggerinvolveringen er forbilledlig!

**«Jeg føler jeg er med
på et spill, men
ingen har fortalt
meg reglene, før du
kom inn å hjelp oss»**

Tilbakemelding fra foresatte

Ombudsrollen 2023

Oppsummering og fremoverblikk

Året 2022 bar i første halvdel preg av begrenset kapasitet da kun en av to stillinger var besatt. Nok en gang tydeliggjorde det sammenhengen mellom synlighet og henvendelser fra de som har behov for støtte fra ombudet (se s.11).

Arbeidet med å oppsøke kommunene der det ikke kom henvendelser i 2021 ble påbegynt i andre halvdel av 2022. Vi ser også her at når ombudsrollen blir kjent blir den også brukt. Dette arbeidet videreføres med ambisjon om et godt og systematisk samarbeid med disse kommunene innen utgangen av 2023.

Mobbeombudets viktigste oppgave er å bidra til at alle barn og elever har det trygt og godt på sin skole og i sin barnehage og å være til hjelp og støtte for barn, elever og foresatte når de opplever utfordringer i barnehage- eller skolemiljø. Når vi også prioriterer kapasitet til aktiviteter for å gjøre ombudsrollen synlig, er det fordi synligheten viser seg nødvendig for å gjøre støtten tilgjengelig.

Mobbeombudet ser det som hensiktsmessig å videreføre arbeidet i sin nåværende form, og vil fortsatt prioritere å sikre en god balanse mellom de tre hovedområdene

- Drive systemrettet arbeid for å bidra til ansvarliggjøring og nødvendig kompetanse i kommunene. Det prioriteres å sikre skole-/barnehageeiers involvering slik at de tar ansvar for å bygge forsvarlige systemer og kompetanse i sine kommuner.
- Tilstedeværelse i praksisfeltet for å sikre innsikt i utfordringsbildet i Vestfold og Telemark, troverdighet i systemarbeidet og relasjon til det kommunale nivået.
- Tilgjengelighet for primærgruppen (barn, elever og foresatte) for å kunne innfri oppdraget om å gi hjelp og støtte som deres ombud.

Mobbeombudet er avhengig av å ha tillit hos skoler, barnehager, kommuner, foresatte, elever og andre samarbeidspartnere. Det vil derfor være en kontinuerlig oppgave for ombudet å bygge et godt omdømme og etablerte forventninger til rollen. Det innebærer

- Stor bevissthet rundt hvordan vi fremstår i media, hva vi uttaler oss om, og hvordan våre uttalelser brukes.
- Trygg forvaltning av rollen i alle møter med skoler, barnehager, kommuner og foresatte. Vi er barnets og elevens ombud og stemme og skal arbeide for deres beste.
- Det er ikke ombudet som skal eie eller løse saken. Vi skal være en faglig støttespiller og drøftingspartner.
- All deltagelse på foreldremøter, i fagøkter og lignende skal vise faglig tyngde og klok og omsorgsfull ivaretagelse av de utfordringene barn og elever står i.
- Mobbeombudet skal tilstrebe synlighet og tilgjengelighet slik at vi når ut til de som har behov for vår støtte.

Ombudsrollen 2023

Oppsummering og fremoverblikk

Mobbeombudsrollen går inn i sitt femte år som midlertidig ordning. UDIR arbeider på oppdrag fra KD med utredningen som skal legges til grunn for anbefalingen om hvordan ordningen kan gjøres permanent. Ombudsordningen videreføres som midlertidig ordning med like økonomiske vilkår ut 2024 mens dette arbeidet pågår.

Vi erfarer at ombudsordningen gjennom sine fire første år har fått noe ulik utforming i de respektive fylkene. De største ulikhetene ligger i hvordan ombudene prioriterer mellom systemarbeid og individhenvendelser. Vestfold og Telemark holder fast ved at vår tilgjengelighet for de vi er satt til å være ombud for og det å gi hjelp og støtte til barn, elever og foresatte som opplever utfordringer i sitt miljø er vår første prioritet. Dette støttes av UDIR som intensjonen med rollen.

UDIR signaliserer at det i løpet av 2023 vil komme med noen innstramminger til opprinnelig mandat fra 2018. Det vil bli gitt føring om at det nasjonale mandatet skal ligge med synlig prioritet på fylkenes hjemmesider, og anledningen til lokale justeringer av mandat tas bort. Fylkene har fortsatt mulighet til å legge til oppgaver. Punktet om at ombudene skal bidra til tverrfaglig oppfølging etter at saken er løst fjernes.

I vestfold og Telemark er det ikke gjort større lokale endringer av mandatet. Kun punkt om at mobbeombudet skal støtte elev- og lærlingombudet i saker omkring skolemiljø har vært tatt bort fra hjemmesiden da ELO ivaretar dette innenfor sitt mandat og etter sammenslåingen av fylkene har vært to ombud med støtte i hverandre. Dette punkt kan uten utfordringer gjøres synlig på hjemmesiden igjen.

Mobbeombudet i Vestfold og Telemark deltar kun i det tverrfaglige samarbeide dersom det er som støtte til barn, elev og foresatte. Dermed vil det heller ikke ha noen praktisk betydning for vår utøvelse av rollen om dette punktet fjernes.

Som forberedelse til deling av fylket vil vi gjennom arbeidet i 2023 sikre at alle samarbeidsrelasjoner, sakstilhørighet og lignende knyttes til den som skal inneha rollen i de nye fylkene.

Nasjonalt mandat

Mobbeombudet skal støtte og veilede barn, elever og foreldre slik at disse får ivaretatt sine rettigheter til et godt psykososialt miljø i barnehage og grunnskole.

Mobbeombudet skal i samarbeid med elev- og lærlingombudet i sitt fylke, bidra til at elever og lærlinger får ivaretatt sine rettigheter til et godt psykososialt miljø i videregående opplæring.

Gjennom følgende oppgaver:

Støtte og veilede barn, elever og foreldre i saker om psykososialt miljø

Jobbe forebyggende med informasjon og opplæring til barn, elever og foreldre

Skape dialog og bidra til god tverrfaglig oppfølging etter at saker er håndtert

Bidra til dokumentasjon og erfaringsdeling i fylket og nasjonalt

Støtte elev- og lærlingombudet i arbeid med psykososialt miljø